

ISIRI

15094

1st. Edition



جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

سازمان ملی استاندارد ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran



استاندارد ملی ایران

۱۵۰۹۴

چاپ اول

مداخلات پرستاری - شست و شوی چشم -
آیین کار

**Nursing Interventions – Eye Irrigation-
Code of Practice**

ICS: 11.020

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادات در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
مداخلات پرستاری - شست و شوی چشم - آیین کار

رئیس:

میرزا بیگی، غضنفر
(کارشناس ارشد کار آفرینی)

دبیر:

سالمی، صدیقه
(کارشناس ارشد آموزش پرستاری)

سمت و/یا نمایندگی

رئیس کل سازمان نظام پرستاری

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی
معاون فنی سازمان نظام پرستاری

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

پروین، لیلی
(کارشناس ارشد آموزش پرستاری داخلی - جراحی)

رضوی، سیده مریم
(کارشناس پرستاری)

قدسیان، یعقوب
(کارشناس ارشد مدیریت پرستاری)

محمدیان، زهرا
(کارشناس ارشد بیولوژی)

محمودی راد، محمدحسین
(دکترای پرستاری)

مصطفوی، اشرف
(کارشناس ارشد پرستاری بهداشت جا معه)

پیش گفتار

استاندارد "مداخلات پرستاری - شست و شوی چشم - آیین کار" که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط به موجب بند ۵ ماده ۳ قانون سازمان نظام پرستاری مصوب ۸۱/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی توسط سازمان نظام پرستاری تهیه و تدوین شده و در هشتاد و هفتمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۹۰/۸/۱۷ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود. برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

۱- بلک و هوکس. *پرستاری داخلی و جراحی*. ترجمه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ۱۳۸۵. تهران جامعه نگر، سالمی.

۲- سازمان نظام پرستاری. *استاندارد های خدمات پرستاری*. تهران. ۱۳۸۵.

3-Jadith schilling. *Nursing Procedures*. Fifth Edition. 2009

4-Karen, Holland. *Mini Encyclopaedia of nursing*. 2005

مداخلات پرستاری - شست و شوی چشم - آیین کار

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، شناسایی و اجرای اصول کلی مداخلات پرستاری در شست و شوی چشم به منظور تمیز کردن ترشحات اضافی پلک ها، پاک کردن چشم از مواد خارجی و سمی، آماده کردن چشم قبل و بعد از اعمال جراحی و به منظور بهبود کیفیت کار، پیشگیری از خطاهای احتمالی و همچنین امکان اجرای یکسان خدمات می باشد.

این استاندارد در موارد زیر کاربرد دارد:

الف- در کلیه بخش های اورژانس ، عمومی و تخصصی در صورت نیاز به این خدمت برای ارائه مراقبت های پرستاری یکسان و روشن .

ب- در مراجع قضائی به منظور سندی قیاسی برای بررسی کیفیت اقدامات انجام شده .

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد ملی ایران محسوب می شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه های بعدی آن مورد نظر است.

استفاده از مراجع زیر برای این استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹، مداخلات پرستاری - شستن دست ها- آیین کار

۲-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۰، مداخلات پرستاری- وضعیت دادن به بیمار / مددجو- قرار دادن در وضعیت نشسته یا نیمه نشسته- آیین کار

۳-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۵، مداخلات پرستاری- پوشیدن و خارج کردن دستکش استریل - آیین کار

۴-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۲۲، مداخلات پرستاری- وضعیت دادن به بیمار/ مددجو- قرار دادن بیمار/ مددجو در وضعیت خوابیده به پشت - آیین کار

۵-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲، مداخلات پرستاری- گزارش نویسی - آیین کار

۶-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۱، مداخلات پرستاری- بررسی دستورات پزشک- آیین کار

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد اصطلاحات و تعاریف زیر بکار می رود:

۱-۳

پرستار

فردی است که موفق به کسب دانشنامه کارشناسی در رشته پرستاری گردیده است .

۲-۳

مددجو/ بیمار

شخصی که برای دریافت خدمات درمانی به یکی از مراکز بهداشتی /درمانی مراجعه می کند .

۳-۳

ملتحمه^۱

ملتحمه یک غشاء موکوسی است که عمل تغذیه و محافظت در برابر محیط خارجی چشم را به عهده دارد.

۴-۳

ملتحمه تحتانی^۲

منظور همان سطح داخلی پلک تحتانی می باشد.

۵-۳

موکوس^۳

بلغم، ترشحات غشاء و غدد موکوسی که حاوی مواد مترشحه غدد، نمک های گوناگون و سلول های مختلفی می باشد .

۶-۳

OS^۴

چشم چپ

۷-۳

OD^۵

چشم راست

۴ اهداف مداخله ای

۱-۴ تمیز کردن ترشحات اضافی پلک ها

۲-۴ پاک کردن چشم از مواد خارجی و سمی

-
- 1 - Conjunctiva
 - 2 - Lower Conjunctiva
 - 3 - Mucus
 - 4 - ocular sinister
 - 5 - Ocular Dexter

۳-۴ آماده کردن چشم قبل و بعد از اعمال جراحی

۵ حداقل وسایل مورد نیاز

۱-۵ مشمع

۲-۵ ریسپور استریل

۳-۵ دستکش استریل

۴-۵ گلوله های پنبه استریل

۵-۵ محلول سرم فیزیولوژی استریل (نرمال سالین)

۶-۵ گالی پات استریل

۷-۵ سرنگ استریل

۸-۵ قطره چکان استریل در مواردی که حجم محلول شست و شویی بسیار کم است

۹-۵ پد چشمی در صورت نیاز

۱۰-۵ کیسه نایلونی

۶ روش انجام کار

۱-۶ دستور پزشک از نظر نوع، مقدار، غلظت، درجه حرارت محلول، دفعات شستشوی چشم، استعمال آن و چشم مورد معالجه مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۱ بررسی شود.

یادآوری - معمولاً از علامت اختصاری OD برای چشم راست، OS برای چشم چپ و OU برای هر دو چشم استفاده می شود.

۲-۶ وسایل آماده و به اتاق بیمار /مددجو برده شود.

۳-۶ آگاهی های لازم به بیمار /مددجو داده شود. به بیمار /مددجو آگاهی داده شود که شستشوی چشم معمولاً دردناک نیست، لیکن برخی ترکیبات دارویی در ابتدا موجب سوزش چشم می شوند.

۴-۶ بیمار در وضعیت نشسته مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۰ و یا خوابیده به پشت مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۲۲ قرار داده شود به طوری که سر بیمار /مددجو به طرف چشم مورد معالجه چرخش داشته باشد.

۵-۶ حصول اطمینان از اینکه که نور مستقیم به چشم بیمار /مددجو نمی تابد.

۶-۶ مشمع روی شانه یا زیر سر بیمار /مددجو قرار داده شود.

۷-۶ دستها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹ شسته شود و دستکش استریل مطابق با استاندارد ملی شماره ۱۵۰۱۵ پوشیده شود.

- ۶-۸ ریسپور زیر گونه بیمار /مددجو طوری قرار داده شود که محلول شست و شوی داخل آن جریان یابد.
- ۶-۹ چشم ها از نظر قرمزی، ترشح و التهاب بررسی شود.
- ۶-۱۰ در صورت لزوم برای جلوگیری از ورود ترشحات به داخل چشم، قبل از شست و شو، پلک ها و مژه ها با گلوله های پنبه آغشته با محلول دستور داده شده تمیز شود.
- یادآوری- از گوشه داخلی به طرف گوشه خارجی چشم شسته شود تا از ورود ترشحات به داخل مجرای اشکی جلوگیری شود.
- هشدار- از هر گلوله پنبه فقط یکبار استفاده شود.
- ۶-۱۱ قطره چکان از محلول شست و شو پر شود و در دست غالب پرستار گرفته شود.
- ۶-۱۲ با انگشتان دست غیر غالب ابتدا پلک بالای چشم بیمار /مددجو به طرف بالا و سپس پلک پایین به طرف پایین کشیده شود تا حفره ملتحمه پایین به خوبی نمایان شود. دقت شود فشار انگشتان دست روی برجستگی استخوان گونه و زیر ابرو وارد شود .
- ۶-۱۳ محلول شست و شو به آرامی از فاصله تقریبی ۲/۵ سانتی متر در حفره ملتحمه تحتانی از گوشه داخلی به طرف گوشه خارجی ریخته شود.
- ۶-۱۴ درحین شست و شو از بیمار /مددجو خواسته شود که چشم های خود را بسته و به اطراف حرکت دهد تا ترشحات اضافی پلک بالا به طرف پایین آمده و به آسانی شسته شود.
- ۶-۱۵ عمل شست و شو آن قدر ادامه داده شود تا محلول دستور داده شده تمام شده و یا چشم به خوبی تمیز شود.
- ۶-۱۶ پلک های بیمار /مددجو با گلوله های پنبه استریل از سطح داخل به طرف خارج تمیز شود.
- ۶-۱۷ اطراف چشم بیمار /مددجو خشک شود و دستکش ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۵ خارج شود.
- ۶-۱۸ در صورت لزوم طبق دستور پزشک با استفاده از پد استریل چشمی، چشم پوشانده شود و با چسب در محل ثابت شود.
- ۶-۱۹ واکنش بیمار/مددجو بلافاصله پس از شست و شو و مجدداً پس از سپری شدن زمان مورد نیاز جهت اثر بخشی دارو بررسی گردد.
- ۶-۲۰ وسایل به محل مربوطه برگردانیده شود .
- ۶-۲۱ دست ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹ شسته شود.
- ۶-۲۲ ثبت اطلاعات و یافته ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲ شامل:
- الف- نوع، مقدار، غلظت، درجه حرارت محلول
- ب- چشم مورد معالجه

پ- واکنش بیمار/مددجو با ذکر ساعت در پرونده بیمار/مددجو.

ت- وجود التهاب، تورم و ترشحات

ث- هرگونه مشاهدات و اقدامات انجام شده

۷ شرایط انجام کار

۱-۷ دقت و صحت در انجام کار

۲-۷ حفظ حریم و حرمت مددجو /بیمار

۳-۷ ارائه توضیحات لازم به مددجو /بیمار درمورد نحوه انجام فرآیند کار

۴-۷ رعایت نکات استریل، بهداشتی و ایمنی

۸ شرایط ارائه دهنده خدمت

این فرآیند کار توسط پرستار و در بخش اورژانس، مراکز درمانی و بخش چشم برای مددجو /بیمار انجام می گیرد.

پیوست الف

(الزامی)

حقوق مدد جو/ بیمار

الف-۱ مدد جو/ بیمار حق دارد در اسرع وقت درمان و مراقبت مطلوب، مؤثر و همراه با احترام کامل را بدون توجه به عوامل نژادی فرهنگی و مذهبی از گروه درمان انتظار داشته باشد.

الف-۲ مددجو/ بیمار حق دارد محل بستری، پزشک، پرستار و سایر اعضای گروه معالج را در صورت تمایل بشناسد.

الف-۳ مددجو/ بیمار حق دارد در خصوص مراحل تشخیص، درمان و سیر پیشرفت بیماری خود اطلاعات ضروری را شخصاً و یا در صورت تمایل از طریق یکی از وابستگان از پزشک معالج درخواست نماید به طوری که در فوریت‌های پزشکی این امر نباید منجر به تأخیر در ادامه درمان یا تهدید جانی مددجو/بیمار گردد.

الف-۴ مددجو/ بیمار حق دارد قبل از معاینات و اجرای درمان اطلاعات ضروری در خصوص عوارض احتمالی و یا کاربرد سایر روش‌ها را در حد درک خود از پزشک معالج دریافت و در انتخاب شیوه نهایی درمان مشارکت نماید.

الف-۵ مددجو/ بیمار حق دارد در صورت تمایل شخصی و عدم تهدید سلامتی آحاد جامعه طبق موازین قانونی رضایت شخصی خود از خاتمه درمان را اعلام و یا به دیگر مراکز درمانی مراجعه نماید.

الف-۶ مددجو/ بیمار حق دارد جهت حفظ حریم شخصی خود از محرمانه ماندن محتوای پرونده پزشکی، نتایج معاینات و مشاوره‌های بالینی جز در مواردی که براساس وظایف قانونی از گروه معالج استعلام صورت می‌گیرد اطمینان حاصل نماید.

الف-۷ مددجو/ بیمار حق دارد از رازداری پزشک و دیگر اعضای تیم معالج برخوردار باشد لذا حضور بالینی افرادی که مستقیماً در روند درمان شرکت ندارند موقوف به کسب اجازه مدد جو/بیمار خواهد بود.

الف-۸ مددجو/ بیمار حق دارد از دسترسی به پزشک معالج و دیگر اعضای اصلی گروه معالج در طول مدت بستری، انتقال و پس از ترخیص اطمینان حاصل نماید.

الف-۹ مددجو/ بیمار حق دارد با کسب اطلاع کامل از نوع فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بیمارستان که بر روند سلامتی و درمان او مؤثرند تمایل و رضایت شخصی خود به مشارکت درمانی را اعلام و یا در مراحل مختلف پژوهش از ادامه همکاری خودداری نماید.

الف-۱۰ مددجو/ بیمار حق دارد در صورت ضرورت اعزام و ادامه درمان در سایر مراکز درمانی، قبلاً از مهارت گروه معالج، میزان تعرفه‌ها و پوشش بیمه‌های خدمات در مرکز درمانی مقصد مطلع گردد.